

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

РІК ВИДАННЯ • JAHRGANG 71

БЕРЕЗЕНЬ • MARZ 2019 • Nr. 6 (3010)

ЦІНА • PREIS • 1,50 EURO

Все було готове для вечері. Столи накриті. Традиції додержано. Оскільки люди подорожували пішки, іноді долаючи кілометри запо-рошених шляхів, перед обі-дом належало зняти сандалі та вимити ноги.

Зазвичай це робили слуги або раби, але Христова гро-мада не мала ні слуг, ні рабів. Коло входу стояв глечик з во-дою, миска й рушник. Це був своєрідний виклик: хтось мав прийняти на себе функцію слуги. Добровольців не було. Учні очікували, що Христос призначить наймолодшого для виконання цієї місії. Пи-тання було в тому: кого Спа-ситель визначить наймолод-шим?

Один поперед одним учні Христові почали згадувати свої заслуги та доводити пе-реваги. Жоден не планував принизити себе перед інши-ми. Поступово дискусія, хто менший, перейшла в супереч-ку, хто старший і хто займе найкращі місця коло Учите-ля. Христос мовчав. Учні сіли за стіл так і не вимивши ніг.

Після цього Спаситель зро-бив те, що виходило за межі тогочасної культури. Він зняв із себе верхній одяг, підпере-зався рушником, взяв воду й миску, став на коліна пе-ред учнями та почав мити їм ноги. Дії Спасителя зруйну-вали уяву апостолів про соці-альну структуру їх громади.

Миючи ноги учням, Хрис-тос показав ту саму любов, яка привела Його на хрест.

ВЕЛИКИЙ ЧЕТВЕР. СПОМИН ТАЙНОЇ ВЕЧЕРІ

Микола Молчан, «Тємна вечеря»

Цієї любові Він намагається навчити і нас. «Заповідь нову даю вам: щоб ви любили один одного; як Я полюбив вас, так і ви любіть один одного». «Нова Заповідь» – на латині «Mandatum novum». Звідси пішла англomовна назва Страсного четверга «Maundy Thursday».

Новою стала міра визна-чення любові «як Я полюбив вас». Любов служіння. Любов смирення. Любов самозре-чення. Приклад такої любові дав Спаситель.

Христос вимив ноги своїм учням та, «взявши хліб і воз-давши хвалу, розламав і по-дав їм, кажучи: це є Тіло Мое, що за вас віддається; це чи-ніть на спомин про Мене. Також і чашу після вечері, кажучи: ця чаша – Новий За-віт у Моїй Крові, що за вас проливається... Він же ска-зав їм: царі народів панують над ними, і ті, хто володіє ними, добротинцями звуть-ся. Ви ж не так: але більший між вами хай буде, як мен-ший, а старший, – як слуга. Бо хто більший: чи той, хто панує, чи той, хто прислуго-вує? А Я посеред вас, як слу-га» (Лк. 22:17–27).

Господь кличе всіх до чаші причастя, коло якої немає по-ділу. Сатана може мати тим-часовий успіх, розділюючи Церкви і людей, але Христос дав нам чашу причастя, як ліки від розділення, бо Тіло і Кров Христові єднають усіх...

Charles Henrickson,
«Love for Disciples», фрагмент.
Українською мовою підготував
прот. Олександр Двінятин

XI

Про позицію Греко-Католицької Церкви щодо права звершувати богослужіння різними Церквами в Софійському соборі у Києві **читайте на 3 стор.**

Що треба знати, щоб збагнути феномен митрополита Андрія Шептицького? Про це у розмові з дослідницею Оксаною Гайовою. **Стор. 4**

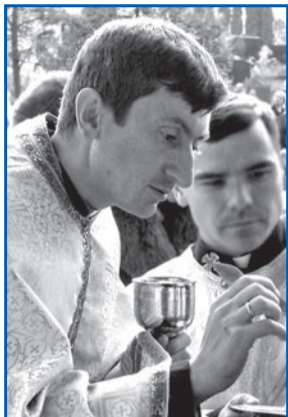
Грамота з підтвердженням поставлення на митрополію, видана Іоасафу Кроковському 14.09.1708 р., є останньою царською грамотою вільнообраному Київському митрополиту. Як її вдалося знайти у... Німеччині? **Стор. 6**

З Катехизму УГКЦ

Як Христос на Тайній Вечері дав апостолам Своє Тіло і Кров, так і священник причащає вірних, які благоговійно, схрестивши руки на грудях, підходять до амвона перед царськими дверима. Слова молитви перед святим Причастям: «Вечері твоєї Тайної днесь, Сину Божий, мене причасника приймай» поясню-

ють суть Трапези Господньої і всієї Літургії. Святий Йоан Золотоустий навчає: «Тож вірте, що сьогодні готується та сама Вечеря, у якій Він сам брав участь. Одна від одної нічим не відрізняються. Не можна казати, що цю готувала людина, а ту – Христос; навпаки, і цю, і ту готував і готує Він сам». (389)

Сповідь ніколи не принижує людину

Що нам дає Святе Причастя? Скільки разів на день можна приймати Причастя?

Отець Іван Січкарик: Після сповіді людина є чистою і розпочинає життя «з чистого листка». Але освячуючу ласку на таке життя, запевнення, що Бог є у її серці і в її душі, вона отримує тоді, коли з'єднується з Христом у Святому Причасті. Тобто вона вже є готова, достойна. Так би мовити, вона приготувала ті ясла, щоб Бог прийшов у її життя, в її душу, освятив її своєю присутністю. В 6-й главі Євангелія від Івана, Христос каже: «Хто буде їсти Моє Тіло і питиме Мою Кров, той матиме життя в собі і я його воскресну в останній день» (Івана 6,53–54). Власне, після Таїнства Покаяння людина є чиста і через це є готова прийняти Христа. Бог противиться всякому гріхові, Він не може прийти до людини, яка є грішна. Є таке правило, що причащатися можна раз на день.

Як часто ми можемо сповідатися і причащатися і коли найкраще це робити?

о. І. Січкарик: Коли ми довго не перемо свій одяг, то він стає неприємним, брудним, недбалим і нам хочеться якнайскоріше його змінити на чистий. Така сама ситуація і з душею: людина не може довго жити з душевним «брудом», вона бажає звільнитися від нього і з'єднатися з Христом. Той, хто це розуміє, прагне робити це якнайчастіше. Церква заохочує нас іти до сповіді, коли відчуваємо докори сумління. Митрополит Андрей Шептицький у своїх Пастирських посланнях заохочує нас сповідатися і причащатися щонайменше чотири рази на рік в часи чотирьох постів: Великої Чотиридесятниці, Петрівки, Спасівки і Пилипівки. Церковна заповідь каже: «Кожного року, принаймні раз, у пасхальному часі, сповідатися і причащатися».

Фрагмент інтерв'ю Оксани Небесної з отцем-доктором Іваном Січкариком. Подано за: «Файне місто Тернопіль»

ІЄРОМОНАХ МАКАРІЙ У СПОРТІ ТА ПОСТІ

З дитинства у Миколи Дутки було два захоплення: спорт і Церква. Батько – кандидат у майстри спорту зі спринтерського бігу, прищеплював дітям любов до спорту. А власним прикладом показував, що Бог має бути на першому місці: родина щонеділі була у храмі. Після школи хлопець постав перед вибором: спорт чи духовність? Любов до Бога переважила: вступив у духовну семінарію, а згодом у монастир студитів в Уневі. У монастирі створив спортзал. Спочатку займався самотужки, а потім доля звела з професійним тренером, майстром спорту міжнародного класу Павлом Зіньком, який тренує ієромонаха Макарія вже три роки.

Нещодавно у Києві про- ходив чемпіонат Євразії версії GPF Global Power Federation, на якому ієромонах Макарій зайняв перше місце, став чемпіоном у своїй ваговій категорії. Але каже, що результатом все одно не задоволений.

Ієромонах Макарій – крайній праворуч. С-на з домашнього архіву

«Хотів захистити звання майстра спорту міжнародного класу, але, на жаль, цього разу мені не вдалося. Підняв 145 кг, а хотів підняти 155».

Запитую, як брати-монахи ставляться до його спортивних успіхів? «Не знаю думки кожного брата-монаха про мене. У монастирі тридцять людей, але думаю, що назагал позитивно ставляться. Семеро-восьмеро монахів постійно приходять до спортзалу і також займаються. Є один монах, який щодня бігає кроси».

► У здоровому тілі здоровий дух. Своім прикладом демонструєте, що духовна сила є у сильному тілі...

о. Макарій: Займаюсь не

для того, щоб пропагувати спорт і здоровий спосіб життя. Але якщо когось мій приклад надихає, то дуже добре. Ставлюся до тренувань як професійний спортсмен: хочу досягнути максимального результату. А ще довести собі, що можу мати результати на натуральній їжі, без штучного спортивного харчування.

► Розмовляємо з вами у перший день Посту. Ви сьогодні щось їли?

о. Макарій: Перший день Великому посту – строгий піст. Сьогодні не їв цілий день. У монастирі повна тиша, монахи у своїх келіях моляться, читають. У монастирях студійського уставу у Великий піст не споживаємо молочних і м'ясних

страв взагалі. У нас монахи можуть попросити благословення на свій приватний строгіший піст.

► Любите м'ясо?

о. Макарій: Маю змагання у травні і харчуватимуся так, як прийнято у монастирі. Їжа потрібна для життя. Людина їсть для того, щоб мати енергію. Надавати їй більшого значення – гріховно, пристрасно і неправильно.

► Спортсменам кажуть їсти м'ясо, щоб мати на змаганнях силу. Ви своїм прикладом доводите, що можна постити і водночас мати хороші спортивні результати...

о. Макарій: Були змагання під час Посту. Я м'яса не їв, часом не снідав і не обі-

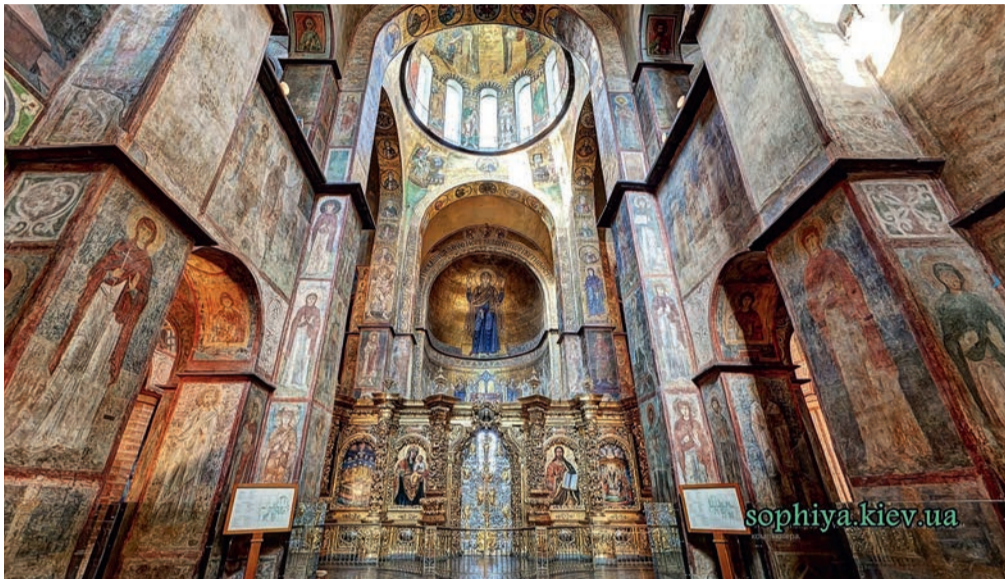
дав, але результати у жимі штанги були ліпші за ті, коли повноцінно харчувався. Спортсмени часто скидають масу тіла, обмежуючись у харчуванні, при цьому маса спадає, а сила ні.

► Знаю, під час Посту ви витримували довго на воді, не вживаючи їжі. Зараз теж це практикуєте?

о. Макарій: Не сприйміть це як похвальбу, але упродовж десяти років усі Різдва-ні і Пасхальні пости провів, не вживаючи їжі. Маю декілька знайомих світських людей, які теж так постили. Одна знайома не їла нічого чотири тижні. У неї стала трагедія у житті, приїхала в Унів, і я заохотив її до посту і молитви. Дивлячись на мене, теж почала так постити. Якщо мене хтось запитає поради, кажу, що треба зважати на свої фізичні можливості, на стан організму. У нас в родині з діда-прадіда фізично витривалі чоловіки, то я відчуваю, що маю можливість витримувати піст і якісь навантаження. А як інші – то треба індивідуально зважувати свій потенціал. Дотримуючись посту, людина фізично втомлюється, але з'являється піднесення і більше єднання з Богом у молитві. У цьому величчю посту.

Підготувала
Ірина Кушинська,
«Високий замок»

СВЯТА СОФІЯ – ЦИВІЛІЗАЦІЙНА МАТРИЦЯ КИЇВСЬКОГО ХРИСТІЯНСТВА

«Для нас, греко-католиків, не йдеться про право на нерухомість, визначальними є дві речі: цінності та стосунки. Коли ми говоримо про собор Святої Софії, то маємо на думці певні християнські цінності, християнське коріння європейської української цивілізації, а не храм, не нові місця для богослужіння», – поділився думками Глава УГКЦ Блаженніший Святослав в інтерв'ю для «OBOZ TV».

«Якщо йдеться про дискусію довкола Софійського собору та про можливість звершувати богослужіння різним Церквам, скажу щиро, ця дискусія мені дуже не подобається. Адже вона набула нецерковного характеру». За його словами, собор Святої Софії (наша київська християнська спадщина) є спільним майданчиком, де всі спадкоємці можуть зустрічатися, бути присутніми. Тож тепер ця дискусія мусить перерости у відкриття наших спільних коренів.

«Якщо ми говоримо про цінності чи християнське коріння, то хочемо звернути увагу, що Свята Софія – це не лише храм, а певна цивілізаційна матриця Київського християнства, це божественна мудрість. Тому можна посідати Софійський собор, та не мати Софії Київської», – зауважив Глава Церкви.

Він додав, що питання християнського коріння (європейського і українського цивілізаційного простору) тепер є в небезпеці. «Чому я говорю, що ці цінності є під певною загрозою? Бо, з одного боку, ми бачимо, що привласнити собі такого типу коріння хоче ідеологема "руського міра", яка по-своєму інтерпретує зміст християнських засад у сучасному державному, культурному чи цивілізаційному просторі. З іншого боку, певні уявлення

про європейськість (які, на жаль, вже поширені в Україні) полягають у відмові від християнського фундаменту та цінностей... На моє глибоке переконання, і те, і те – хибні твердження. І от коли ми говоримо про святософійські цінності, то маємо на увазі фундамент, засаду нашого церковного, громадського буття. Це нам потрібно оживлювати, відкривати і втілювати в життя. На жаль, часто лунає така думка: хто посідає Софію, той посідає Україну [тут йдеться про посідання Софійського собору]. Я думаю, що це дуже небезпечна теза», – наголосив Блаженніший.

Глава УГКЦ зазначив, що прагнення молитися в Софійському соборі – це прагнення мати доступ до своїх джерел: «Ми просили про можливість там побувати. На жаль, органи державної влади можуть іноді приймати рішення, яких ми вповні не розуміємо. Наше прагнення було вмотивованим. Проте ми поважаємо позицію нашої держави та православних братів. Сподіваємося, що в усіх наших міркуваннях, спілкуванні на перше місце буде виходити те, що нас єднає, а не роз'єднує».

Окрім цього, Блаженніший Святослав сказав, що УГКЦ хотіла показати, що вона теж є спадкоємицею цієї традиції. Софійський собор важливий і для греко-католиків. Це було вагомою підставою, чому УГКЦ склала прохання 7 квітня в соборі здійснити Літургію.

«На мою думку, міжцерковні відносини повинні пережити докорінне переродження, трансформацію... Ми повинні бачити одне одного не як конкурента, а як співбрата... Варто зазначити, що ми мали багато подій у Софії Київській. Остання подія, яку ми переживали в цьому соборі, – це презентація Галицького Євангелія 1144 року. Ба більше, я мав тоді за честь завітати і подарувати це Євангеліє Патріархові Філарету і тодішньому очільнику УАПЦ Митрополитові Макарію. Це не вперше, коли ми присутні там, проводимо події та заходи», – нагадав Глава УГКЦ.

Подано за: news.ugcc.ua; заголовок змінено

СВЯТОСЛАВ І ЕПІФАНІЙ ЩОДО СОФІЙСЬКОГО СОБОРУ

Глави УГКЦ Святослав та ПЦУ Епіфаній досягнули згоди про використання Софійського собору в Києві. Згода предстоятелів зосереджена на пункті, що жодна з Церков не може оголосити себе єдиним володарем Софії. Про це заявив Блаженніший Святослав, відповідаючи на питання проекту «Вибори» при «Українській правді». «Ми мали дуже гарну зустріч з Його Блаженством [Епіфанієм]. Ми говорили про те, що Свята Софія сьогодні – на щастя, є в руках держави. Тобто жодна з конфесій не має якогось одноосібного права на те, щоби там звершувати свої богослужіння чи відбувати свої події. І це нормально. Ми також погодили наше ставлення до Святософійського собору. Нам дуже важливо, щоб це було загальноприйнятим консенсусом», – додав він. (Збруч)

США – ДОПОМОГА ПОРАНЕНИМ

Уряд США виділить близько 5 млн доларів та прийме на лікування 10 важкопораних українських військовослужбовців. (Укрінформ)

В АФРИЦІ ВБИТО ДВОХ СВЯЩЕНИКІВ

Загалом, від початку року, вбито п'ять священників, четверо з яких в Африці. Кількість убитих християн-мирян у багато разів більша. Отця Туссена Заумальде знайшли мертвим у Камеруні. Він повертався до своєї спільноти з Центральноафриканської Республіки. В одному із камерунських міст він зупинився, щоб відпочити. 48-річний капucin помер від ножових поранень. Друга жертва – о. Клемент Уґву, якого викрали з його парафії у штаті Енуґу на півдні Нігерії. Причиною смерті стали вогнепальні поранення. (Католицький оглядач)

США ЗАСУДИЛИ ВИРОК ПАВЛОВІ ГРИБУ

США засуджують вирок, який винесли в Росії українцеві Павлу Грибові, і вимагають від Росії скасувати висунені проти нього звинувачення. «Його обрали за ціль через те, що він виступав проти агресії Росії проти України», – заявив один із речників Державного департаменту США Роберт Палладіно. У Росії

22 березня суд оголосив вирок у справі українця Павла Гриба, обвинуваченого там у «сприянні терористичній діяльності» і нині важко хворого, – 6 років ув'язнення. 19-річного на той час Павла Гриба викрали російські спецслужби 24.08.2017 р. на території Білорусі, де він тоді перебував, і перевезли на територію Росії, де висунули обвинувачення, які українець відкидає. (Радіо Свобода)

КиївKeinKiew

Найбільш авторитетний довідник з правопису німецької мови Duden змінив правопис назви столиці України Києва на *Kyjiw* замість *Kiew*. (Новинарня)

ДО ПЦУ ПЕРЕЙШЛО БЛИЗЬКО 500 ПАРАФІЙ УПЦ МП

Станом на половину березня до Православної Церкви України перейшли 484 парафіяльні храми та два кафедральні собори УПЦ МП. Закон про врегулювання переходу парафій УПЦ МП до ПЦУ набув чинності 31 січня. Релігійна громада чи організація має можливість вільно реалізовувати право на зміну юрисдикції. (Володимир Михайлович, «Enigma»)

УКРАЇНА – 39-ТА ЗА ВПЛИВОМ

U.S.News у партнерстві з BAV Group, маркетинговою компанією VMLY&R і Університетом Пенсильванії поставили Україну на 39 місце в рейтингу впливовості країн світу серед 80 із них. На думку дослідників, найвпливовіші країни це ті, які постійно домінують в заголовках новин, цікавлять політиків і формують глобальні економічні моделі. Їх відрізняє зовнішня політика і військовий бюджет, а в міжнародному співтоваристві вони, в основному, заслуговують на довіру. Рейтинг впливовості визначали за п'ятьма ознаками: керівництво країни, економічний вплив, політичний вплив, сильні міжнародні співтовариства і потужна армія. У цьому році не відбулося жодних змін у дев'яти країнах, які вважаються найвпливовішими. США вважаються найбільш впливовою країною. Далі ідуть Росія і Китай – дві країни, які вважаються найбільш могутніми, входять у число чотирьох найбільших світових держав з найбільшими витратами на військово-промисловий комплекс. На подальших місцях Німеччина, Великобританія, Франція і Японія. Ізраїль і Саудівська Аравія займають 8 і 9 місця. (ZN,UA)

НАВЧАЛЬНО-ОСВІТНІЙ ЦЕНТР У ЗАРВАНИЦІ

У Марійському духовному центрі «Зарваниця» відбулося освячення будівництва католицького багатофункціонального науково-освітнього центру. Тут організовуватимуться вишколи для молоді, зокрема для формування молодого лідера, курси для катехитів, реколекції для різних молодіжних організацій, освітніх, проводитимуться зустрічі з відомими духовними лідерами. (Західне бюро «Живого ТБ»)

ЧИ МАЮ Я ІДЕАЛ?

Часто пишемо, говоримо і декларуємо про ідеали в житті, а деколи й не розуміємо добре, що таке ідеал.

Християнська філософія, йдучи за думкою грецького філософа Аристотеля каже, що ідеал – це найвищий зразок, правзір досконалости в якійсь ділянці. А німецький виховник-протестант Ферстер твердить, що ідеал, це поняття і уявлення, яке людина має про найдосконаліший зразок своєї поведінки. Ферстер, як виховник, бере ідеал в аспекті морально-виховному. Тому, що Бог є найвищим зразком найповнішої досконалости в кожній ділянці, християнська філософія називає Бога Ідеалом-Абсолютом. Як служити Ідеалові-Абсолютові, себто Богові, це ми знаємо з катехизму, це не раз ми чули на місіях чи реколекціях, де говорилися, що служити Богові – це значить сповняти Його святу волю. І це є найвища ціль кожної людини та в цьому умістовляється моральна досконалість людини.

Але дійсність життя пересічної людини на цій землі є така сіра, прозаїчна, а навіть тривіальна, що кожна шляхетна людина тужить за якимсь вищим ідеалом на конкретному відрізьку свого життя, а навіть своєї щоденної праці і своїх занять. І тут із допомогою приходить наш Ідеал-Абсолют, себто Бог, бо Ідеал-Абсолют променіє назверх трьома проміннями: промінням правди, добра і краси. А в цих трьох проміннях зосереджуються і від них походять всякі часткові ідеали: етичні, естетичні, наукові, мистецькі, особисті, родинні, національні, суспільні і вселюдські. Услід за тим те все, що найбільш наближається бодай до одного променя Ідеалу-Абсолюту, ми називаємо теж ідеалом. Отже, ідеалом у дальшому розумінні ми називаємо

сукупність усяких плюсових прикмет із виключенням найменших хиб і недстач.

Коли уявляємо собі: в якоїсь людини самі плюсові прикмети без ніяких хиб, то кажемо, що це ідеал людини. Безперечно, що така людина існує тільки в нашій уяві, бо немає людини без хиб, тільки ж із самими плюсовими прикметами. А людину, яка змагає до ідеалу бодай в одній ділянці, називаємо ідейною, або ідейником.

ЗНАЧЕННЯ ІДЕАЛІВ

Кожна людина вже з природи, а радше від Бога, має схильність до якогось одного променя ідеалу. Один має особливий нахил до правди. Отже з нього буде філософ, дослідник чи науковець. Другий чує схильність до добра: з нього буде харитативний діяч, суспільник, священник чи місіонер. Інший любить красу: з нього буде маляр, поет, музик чи інший мистець.

Ідеали мають велетенське значення в житті людини. Вже сама туга за ідеалом ушляхетнює людину. Погоня за ідеалом – це доказ уже високоблагородної людини. А праця для ідеалу – це найбільше щастя для того, хто собі якийсь ідеал поневолив. Ідейник покидає все для свого ідеалу, забуває цілковито про себе, перестає бути собою, а стає жертвою свого ідеалу. А як багато він не раз терпить! Але ні кпини, ні наруга, ні матеріальна нужда, ні душевні тортури не можуть пригасити його любови до ідеалу. На ньому сповняється те, що І. Франко сказав про Мойсея: «Все, що мав, він віддав для одної ідеї. І горів, і яснів, і страждав, і трудився для неї».

Як багато людство завдячує таким ідейникам! Всі надбання матеріальної і

Люба Яцків, «Створення світу»

духової культури, всі цінності життя, поступ науки, мистецтва, літератури і т.п. – це висліди намагань таких ідейників. Вони справжні піонери національних і релігійних ідей. Вони – дороговкази на роздоріжжі життя. Вони справжні Прометейі, що ціною своїх страждань приносять небесний огонь на землю. Хтось сказав, що українці мають трьох великих ідейників, яких прізвища зачинаються буквою «ш», це: Шевченко, Шашкевич і Шептицький.

ІДЕАЛИ У ВИХОВАННІ МОЛОДІ

Ідеали мають передовсім рішальне значення в вихованні молоді. Справді, виховники можуть навчити молодь гарних форм і чемної поведінки «дресируванням», завагами, читанням моралі чи контролею. Але як довго виховники не дадуть молоді ідеалів, себто не вироблять у юних серцях глибокого душевного наставлення на правду, добро і красу, так довго їх виховання залишиться невикінченим, а навіть zagrożеним через формалізм, нещирість, облуду і неправду, бо молодь не матиме зрозуміння вартости свого життя і почуття своєї людської гідности. З дру-

гого боку, не можна впасти в іншу крайність.

Це значить: абсолютно не можна перевантажувати вразливих сердець і умів молоді надміром високих ідеалів і шляхетних аспірацій, доки не навчимо молоді як вона має конкретно виражати ті омріяні ідеали своєю щоденною працею, сповненням своїх обов'язків, служінням і жертвою для інших. А ні, то ми, виховники, залишимо молоді «солом'яний вогонь» хвиливого, а не раз і небезпечного ентузіазму. Трагізм деяких виховних установ чи організацій є саме в тому, що вони або ослаблюють динамізм молоді занадто численними, чисто зверхніми заняттями без ідеалів, або, навпаки, занадто високими ідеалами викликають свого роду містичний ентузіазм без конкретних обов'язків. Добре вихований юнак є не той, що вірно сповняє всі свої обов'язки, і не той, що живе в містичному трансі високих ідеалів, але той, що вміє створити синтезу високих ідеалів із вірністю в виконуванні буденних і нераз дрібних обов'язків.

ІДЕАЛИ Й РОДИНА

Ми почали від ідеалів, а кінчаємо знову родиною, бо немає кращої організації плекання ідеалів, як родина, та й немає ідеальнішого виховника, як мати, бо вона вмiло й ніжно наставляє душу своїх дітей на правду, добро і красу. Небагато матерей знають засади спекулятивного думання, а проте без огляду на це майже кожна мати є «малим Сократом», бо вона навчає своїх дітей правди: як жити розумно і достойно. Вже римський бесідник Цицерон сказав, що Сократ стягнув філософію з неба на землю і впровадив її до родин.

Добра мати навчає дітей у першу чергу належного відношення до Ідеалу-Абсолюту, себто до Бога. Вона вчить їх завжди й усюди глядіти на таблиці Божих заповідей, проголошені на горі Синаї, бо вони мають бути тим компасом, що вказуватиме їм дітям напрям у житті. Крім цього добра мати своєю заохотою до добра, своєю власною добротою, своєю жертвенною працею і посвятою для дітей дуже успішно наставляє їх на високий ідеал добра. Додаймо ще й те, що найактивнішою пропагаторкою ідеалу жертви для майбутніх поколінь є саме мати. Її вчення – це не пропагандивні слова, але це безперервне й зворушливе пасмо самопосвяти.

Мати, як жінка, що її струни серця є вразливіші на красу, і яка глибше переживає прояви краси, може легко виплекати в душах своїх дітей чарівний ідеал краси. А коли ця мати свідомо українська патріотка, то своєю щоденною молитвою разом із дітьми за кращу долю українського народу, своєю чистою рідною мовою, зберіганням релігійних і національних традицій, зробить свою хату школою найвищого українознавства та перед очима дітей піднесе високо також національний ідеал.

На закінчення запам'ятаймо собі головне: секрет національного життя міститься в гармонійній злуці найвищих ідеалів із найдрібнішими обов'язками будня. Людина – це матерія і дух: матерія повністю проникнута духом до найдрібніших чинностей життя. І ця матерія кормиться і росте насущним хлібом. Але людина це водночас і дух; дух, що живе і діє в тілі та через тіло. Цей дух живиться і росте високими ідеалами. А першою і найліпшою школою цих ідеалів є родина. Тому уздоровлення людства і процес його відродження треба зачинати від плекання ідеалів у родині.

О. Іриней Назарко, ЧСВВ,
«Світло»

ХТ

ЯКИМ БУВ АНДРЕЙ ШЕПТИЦЬКИЙ?

(Розмова з Оксаною Гайовою, яка нещодавно упокоїлася в Господі)

► Ви понад 20 років працюєте з архівом Митрополита, знаєте його багату спадщину, тож що, на вашу думку, вплинуло на жит-

тевий вибір юного Шептицького? О. Гайова: Передовсім зазначу: страшно навіть уявити, що в нашій історії не було б Шептицького з його

безмежною любов'ю до українського народу, державницькою позицією, енциклопедичними знаннями, прагматизмом і прогресивними по-

глядами щодо розбудови українського суспільства й економіки. Це насправді був титан!

Продовження на 5 стор. ▼

ЯКИМ БУВ АНДРЕЙ ШЕПТИЦЬКИЙ?

Аби збагнути феномен Шептицького, маємо пам'ятати, що в основі цієї багатогранної діяльності було глибоко духовне життя його родини. Хоча батьки сприйняли вибір сина непросто – молодому графові, який отримав ступені доктора права, доктора теології, доктора філософії у Кракові, Мюнхені та Відні, пророкували блискучу кар'єру. Ще студентом він просив батьків дозволити йому вступити до монастиря Василіянського Чину, та вони вперто відмовлялися. Тож зраділи Романовому бажанню поїхати до Риму. Сподівалися, що під час мандрівки син не думатиме про чернецтво. Та юний Шептицький годинами просиджував у тиші знаменитих храмів і навіть потрапив на аудієнцію до Папи Римського Лева XIII. Він повідомив Святішому Отцеві про намір вступити до монастиря Василіянського Чину і отримав благословення. В 23 роки переступив браму монастиря отців Василіанів у карпатському селищі Добромилі, прийняв ім'я Андрей. У 1899-му імператор Франц Йосиф I іменував Шептицького Станіславським (Івано-Франківськ) єпископом і Папа Римський Лев XIII затвердив це рішення, а 1900 року його номінували Галицьким митрополитом.

► Як вдавалося архієреєві, зайнятому розбудовою Церкви, яка переживала дуже складні часи, відстоювати інтереси українського населення Галичини?

О. Гайова: Стати духовним лідером свого часу допомагала неймовірна працьовитість та безмежна любов до рідного народу. Ставши главою Церкви, Андрей Шептицький спілкувався з вірними українською мовою і нею ж першим з ієрархів відправляв Богослужіння. Попри високий духовний сан, митрополит Андрей був державником. Його ще за життя називали українським Мойсеєм, бо подібно до старозавітного Мойсея митрополит Андрей понад чотири десятиліття провадив свій народ та залишався з ним, був батьком для народу у надзвичайно складний час: двох світових воєн, семи змін урядів, міжвоєнних лихоліть.

«Я не три роки ув'язнення, а ціле своє життя радо провів би у в'язниці, лиш би тебе, дорогий мій український народ, бачити свобідним і вільним», – писав після трирічного ув'язнення царським урядом у Суздальському Спасо-Євфиміївському монастирі. Був упевнений: український народ, як і решта народів Австро-Угорської імперії, має право на власну державу. Але Відень тоді не почув голосу українського митрополита, не чули його європейські столиці й після Першої світової війни, коли розпалася імперія, Галичину знову розшматували...

► Але його зір сягав далеко за Збруч, до Великої України...

О. Гайова: Так, його душа боліла за весь український народ – розтерзаний, розділений. У роки, коли у Великій Україні лютував Голодомор, не лише писав листи до Папи із закликами не мовчати, а й організував потяги із хлібом, зерном.

Але до виснажених голодом людей вони не доходили – «червонозоряні воїни» зупиняли поїзди на кордоні, заявляючи цинічно, що в Україні голоду немає...

Митрополит не був байдужим до долі людей інших віросповідань. За згодою Шептицького значна кількість євреїв переховувалась у греко-католицьких монастирях і навіть у митрополічій резиденції.

► Якою він бачив місію українського духовенства?

О. Гайова: Владику дуже непокоїв стан тогочасного українського села: безпросвітна бідність, через яку чимало селян, не маючи змоги утримувати сім'ї, впадало в пияцтво. Митрополит різко картав священників за не завжди правильну поведінку, здирництво. «Зайдіть у ту хату, – писав у праці "Християнська праведність", – бідну, холодну, коли люди не мають що їсти, коли на вигляд тої нужди і сільський пес завие, а ви вимагаєте у них на різні треби грошей». Власним прикладом за майже півстоліття він зумів виховати гідне духовенство, яке залишалося зі своїм народом, коли Церкву ліквідували. Таких було сотні: закатованих, убитих, засланих.

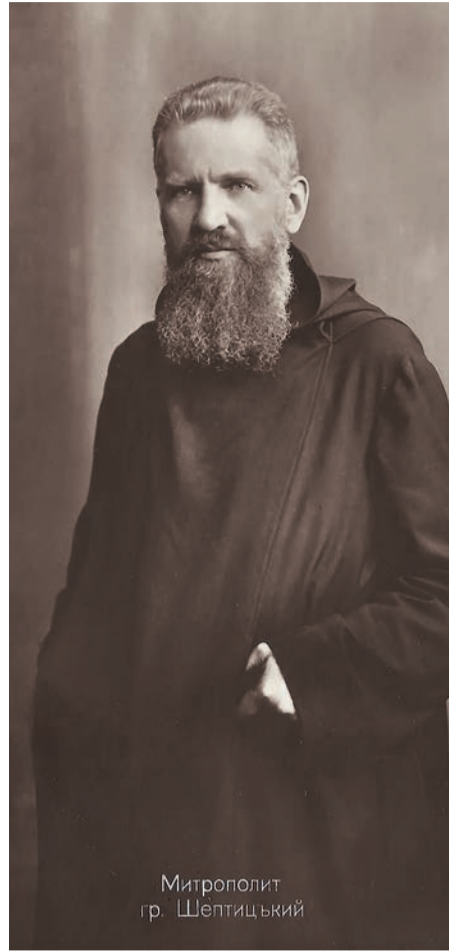
► Завдяки Шептицькому Україна має унікальну мистецьку колекцію, зокрема найдавніших сакральних творів.

О. Гайова: Він розумів роль культури у формуванні української державності. А колекціонуванням ікон та мистецьких творів захопився під час поїздок до Італії, інших європейських міст. Згодом звідтіля привозив цінні експонати. А основу унікальної колекції становили ікони старої церкви з маленького села Поляна поблизу Добромиля. Врятував їх (коли вже був єпископом), побудувавши нову церкву (селяни хотіли спалити старі ікони). Він приїхав вчасно і витягнув їх із вогню.

Опікуватися колекцією доручив докторові мистецтвознавства Іларіонові Свенціцькому. Згодом придбав палацовий будинок. Але невдовзі колекції й тут стало затісно, і Шептицький дав 20 тисяч доларів для будівництва ще одного корпусу. На початку 1930-х збірка музею нараховувала понад 80 тисяч експонатів. Але, на жаль, частину унікальної колекції у 1950-х безжалюно знищила радянська влада.

► Митрополит не лише колекціонував твори мистецтва, а й підтримував митців...

О. Гайова: Завдяки митрополиту тогочасний Львів став Меккою для талановитих митців. Хтозна, як склалася б мистецька доля геніального Олекси Новаківського, якби не матеріальна підтримка владыки. Натомість художник допомагав іншим митцям, відкривши для них двері своєї майстерні, а згодом заснував малярську школу. З неї вийшло немало відомих постатей: М. Мороз, С. Гординський, М. Левицький, В. Гаврилюк, які надзвичайно збагатили українське мистецтво. Поруч з маестро працювали Осип Курилас і Модест Сосенко, яких митрополит теж підтримував.

Митрополит Андрей Шептицький після повернення із заслання у вересні 1917 р.

► Як склалися стосунки митрополита з тогочасною елітою?

О. Гайова: Варто сказати, що владыка мав особливий талант будувати стосунки з відомими діячами. До них належать зокрема Михайло Грушевський, Іван Франко, оперний співак Олександр Мишуга. Збереглося фото його зустрічі у Швеції, через яку повертався із заслання митрополит, із всесвітньо відомим тенором Модестом Менцинським, солістом Стокгольмської опери, який 1910 року записав першу платівку з виконанням гімну України. В архіві збереглося листування владыки з Кирилом Студинським, Симоном Петлюрою, Михайлом Тишкевичем, Петром Карманським. Не було українського політика, який би у важливих моментах нашого державотворення не звертався по пораду чи благословення до владыки.

► Якою була роль митрополита в економічному розвитку Галичини?

О. Гайова: Її важко переоцінити. Сучасники називали його найуспішнішим економістом Галичини. Андрей Шептицький добре розумів нагальні проблеми української громади, бо казав: «Лиш та суспільність багата і сильна, в котрій всі або майже всі, відповідно до свого положення, суть заможні». Зміцнення економіки краю, вважав, слід починати з народної освіти, адже «народ неписьменний дуже легко обдурити».

З ініціативи владыки у Львові відкрилася перша українська школа ім. князя Лева. На той час не було села на Станіславщині, а згодом і у Львівській архієпархії, де б не закладали читальні та народні дома. Допомігав матеріально багатьом середнім школам, зокрема «Просвіті», «Рідній школі». Власним коштом придбав будинок для дівочої гімназії, а в соборі св. Юра організував для бідних дітей

► Продовження. Початок на 4 стор.

Народну школу ім. Грінченка. Віддав свої землі для садівничої школи в Липованах, а для хліборобської – в Коршеві. Підтримував дитячу патріотичну організацію «Пласт» – подарував їй для літніх таборів свій маєток в Підлютому. З його ініціативи створили «Маслосоюз» (охопив 80% парафій), крайовий пекарський кооператив «Хлібосоюз», кооперативні спілки, заводи, зокрема і цегельний та кахельний, інвестував у фабрику солодошів, продукція якої продавалась у Європі. Масштаби фінансово-економічної діяльності митрополита Андрея Шептицького вражають. Він активно провадив операції з нерухомістю. Особливо важливою вважав банківську сферу, тому більшість фінансово-економічних проектів реалізовував через галицькі банківські установи: «Дністер» (був почесним президентом товариства), заснував «Сільськогосподарський іпотечний банк», у який інвестував один мільйон крон, та «Земельний банк». Успішно вів нафтовий та будівельний бізнес у Німеччині та Голландії, а за виручені кошти фінансував соціальні проекти. Водночас прагнув навчити галичан підприємливості. Застерігав, аби берегли і не розпродавали землю, просив заробітчан повертатись додому, бо гроші грошима, а коли діти залишаються без батьків, то ніякі статки не замінять їх. Ініціював створення ремісничо-промислових бурс (шкіл). Заснував «Народну лічницю», де могли безкоштовно лікуватися бідні люди, а сестрами-жалібницями працювали черниці.

► Яким владыка був у житті?

О. Гайова: Це геніальна особистість. Він володів десятьма мовами, був глибоко мудрою людиною, отже неймовірно простим, доступним. З ним рівним почувався кожен співрозмовник. Невибагливий, нескукий, але науку ошадності отримав у батьківському домі, відтак записував всі доходи й витрати. Повсякчас нагадував, що перша причина бідності – неорганізованість. Сестра Кипріяна, яка доглядала митрополита до останніх днів, розповідала, що «йому найбільше смакувала відварена картопля і горня квасного молока». Був неймовірно терплячим: йому дошкуляв фізичний біль (хворів на прогресуючий ревматизм ніг), та він жодного разу не пропустив богослужіння. Ніколи не нарікав на труднощі. Навіть в ув'язненні.

► Що зігрівало душу митрополита?

О. Гайова: Любов до дітей. У нього душа боліла за них, бо після Першої світової у повоєнній Галичині без батьків залишилося понад 20 тисяч сиріт. З його благословення при монастирях створювали сиротинці. Сестри, які працювали з дітьми, розповідали, що вони охоче писали йому листи. Найбільше просили, аби митрополит приїхав, навіть готові були поділитись подарунками з «найдорожчим татусем» – так ніжно його називали.

► Що найбільше боліло Андрею Шептицькому? Чи були хвилини відчаю?

► Продовження на 6 стор.

ЯКИМ БУВ АНДРЕЙ ШЕПТИЦЬКИЙ?

▼ Продовження. Початок на 4 стор.

О. Гайова: Митрополит був мужньою, сильною людиною, вмів сприймати все смиренно з покірною. Однак за роки дослідження його спадщини вдалося знайти два свідчення глибоких внутрішніх

переживань. Упродовж усіх років перебування на митрополичому престолі він закликав українців до єдності, виступав проти партійних чвар. Це йому найбільше боліло, бо в поразках українсько-

го народу винив кровопролиття, братовбивчі війни, ненависть між своїми, про що писав в одному з листів у 1943 році: «Чорна розпука огортає серце, і руки опускаються додолу, коли я бачу, як брат

з братом за марницю сваряться». А ще дуже болісно переживав втрату рідних.

Підготувала
Оксана Мельник,
«Урядовий кур'єр»

ХТ

ПРО БЕАТИФІКАЦІЮ МИТРОПОЛИТА ШЕПТИЦЬКОГО

Папа Франциск видав декрет про геройські чесноти Митрополита Андрея Шептицького, згідно якого Митрополит Андрей отримав титул – Праведний. Сталося це ще влітку 2015 року. Про декрет Ватикану Глава УГКЦ Блаженніший Святослав згадав в інтерв'ю інтернет-виданню «Главком», пояснюючи бездіяльність церковних інституцій у справі беатифікації Митрополита Андрея Шептицького.

Пояснюючи, чому затягнувся процес беатифікації Митрополита, Блаженніший Святослав відзначив, що Митрополит Андрей – постать, яка вийшла поза рамки свого історичного часу, яка була небезпечною для усіх загарбників, що посягали на територію України. «Зокрема, для російської – царської і сталінської – пропаганди. Так само неоднозначно його оцінює польська історіографія».

Архиєрей пригадав, що процес беатифікації передбачає кілька етапів. «З одного боку, потрібно було дати відповідь на всі запитання, які ставить історія: зібрати і вивчити архіви, всі твори Митрополита Андрея, його листи, звернення, душпастирські послання. Потрібно було вивчити усі ті закиди й засте-

реження, які висловлювалися різними сторонами щодо його імені. Ось тому цей процес був таким тривалим і громіздким. Але його уже завершено. Відбулося спеціальне засідання, на якому Святіший Отець видав декрет про геройські чесноти Митрополита Андрея Шептицького. Він навіть має тепер інший титул: до декрету називався Слуга Божий, а відтепер – Праведний».

Блаженніший додав: для того, аби він був проголошений Блаженим, зараз досліджується чудо, що відбулося за молитвами і особливо дією заступництва Андрея Шептицького.

Як впливає з інтерв'ю, на сьогодні бракує наукового дослідження життя Митрополита Андрея до завершення I світової війни. Зокрема

періоду його чернецтва, перебування на посадах єпископа Станіславського і Галицького. «Це не проста праця, бо митрополит Андрей є постаттю світового масштабу. Кожен, хто на науковому рівні починає вивчати його життєпис, бачить, що це море унікальної інформації. Я б навіть сказав, що сьогодні митрополит Андрей Шептицький залишається "Великим Незнаком" серед українського народу. І наш святий обов'язок зробити його знаким», – підсумував Блаженніший.

Андрей Шептицький (29.07.1865 – 01.11.1944) очолював УГКЦ 1901 року. Митрополит мав декілька наукових ступенів: доктор права, доктор теології, доктор філософії. Він перший із вищих єрархів УГКЦ почав використовувати народну мову у спіл-

куванні із вірними. У міжвоєнний період митрополит Шептицький продовжував роботу з розбудови УГКЦ. За його ініціативи було засновано Львівську греко-католицьку академію (1928 р.), Богословське наукове товариство. Під час II світової війни Шептицький ставив питання про об'єднання всіх християн України навколо Київського Патріархату у єдності з Римським престолом.

На сьогодні триває процес беатифікації Митрополита Андрея. Беатифікація – це акт зарахування тієї чи іншої особи до лику блажених, це своєрідний «нижчий щабель» в процесі підготовки канонізації – безпосереднього зарахування до сонму святих.

(А.Ф.)

Робота Юрія Смольського

ХТ

НІМЕЧЧИНА ПЕРЕДАЛА КИЄВУ УНІКАЛЬНИЙ ДОКУМЕНТ

Німеччина віддала Києву важливий для історії Православної Церкви в Україні документ щодо анексії Москвою Київської митрополії. DW з'ясувала, як було зроблено сенсаційну знахідку.

Коли одного весняного дня три роки тому Наталя Сінкевич йшла в бібліотеку Інституту східноєвропейської історії і краєзнавства при університеті Тюбінгена, вона і здогадуватися не могла, що на неї чекає. Провідна наукова співробітниця Національного Києво-Печерського заповідника шукала інформацію про німецького пастора Йоганнеса Гербінія, який у XVII столітті був одним з небагатьох західних дослідників Києво-Печерської лаври. Те, що дослідниця побачила в німецькій бібліотеці мало зовсім інші масштаби, ніж записки

пастора: на стіні в скляній рамці висіла грамота російського царя Петра I від 1708 року, якою він підтверджував поставлення Київського митрополита Йоасафа Кроковського. «Я попросила бібліотекаря подивитися. Виявилось, що це оригінал. Я негайно зв'язалася з директором інституту», – пригадала Сінкевич у розмові з DW.

ВИСІЛА СОБІ ПІВСТОЛІТТЯ В БІБЛІОТЕЦІ

У тюбінгському інституті навіть не здогадувалися, яке історичне значення має до-

кумент, який більше півстоліття просто прикрашав бібліотеку. «Вона собі висіла десятиліттями на стіні і всі вже сприймали її просто як інвентар. Ми знали лише, що наприкінці 1950-их років колишній директор інституту купив її у торговця антикваріатом за дві тисячі марок. Це мала бути наочність для студентів», – розповідає заступниця директора інституту східноєвропейської історії Катаріна Кухер. За її словами, кілька спроб науковців з Тюбінгена з'ясувати, звідки саме взялася грамота, завершувалися безрезультатно. Аж поки

Наталя Сінкевич не звернула увагу німецьких колег на те, що документ до Другої світової війни перебував у київських архівах.

Невдовзі було створено спільну українсько-німецьку експертну комісію. За фінансової підтримки міністерства закордонних справ Німеччини комісія півроку шукала докази походження документу та вивчала обставини його зникнення. З'ясувалося, що до 1922 року грамота зберігалася у ризниці Софійського собору, потім у бібліотеці при соборі. 1931 року бібліотеку передали Академії наук, історичні манускрипти якої зберігалися у Національній бібліотеці, згодом названій іменем академіка Вернадського. 1941 року, під час окупації України нацистською Німеччиною, грамота зникла разом з понад двома десятками інших документів, що колись зберігались у ризниці Софії Київської.

ДРУГИЙ ПОВЕРНУТИЙ ДОКУМЕНТ

Дослідники припускають, що документи були вивезені зондеркомандою есесівця Ебегарда фон Кюнсберга, яка систематично вилучала історичні документи і предмети мистецтва на окупованих територіях. З 24 документів, що зберігались колись у Софії Київській і, вочевидь, були вивезені нацистами, досі був знайдений і повернений в Україну лише один. 1995 року США передали Києву історичний документ, який добровільно повернув американський ветеран Другої світової. Колишній солдат привіз його з Відня, де купив у торговця антикваріатом.

У четвер, 14 березня 2019 року, грамоту Петра I митрополиту Йоасафу було офіційно передано у Берліні послу України в Німеччині Андрію Мельнику. Наукова робота для з'ясування походження документу була завершена ще восени 2016 року.

Продовження на 7 стор. ▼

НІМЕЧЧИНА ПЕРЕДАЛА КИЄВУ УНІКАЛЬНИЙ ДОКУМЕНТ

Бюрократичні процедури, необхідні для реституції, затягнулися на кілька років. Обізнані з переговорами між Києвом і Берліном співрозмовники DW висловили думку, що частково затримка була пов'язана і з політичною ситуацією. Зрештою, збіг передачі документу в часі з отриманням Православною Церквою України томоса про автокефалію міг справити враження, що повернення грамоти є політичним жестом. «Довелося чекати слушного моменту. Це питання треба розглядати з врахуванням політичного контексту. Кілька разів передача грамоти зривалася», – констатувала у розмові з DW Катерина Кухер.

РОЗВІНЧАННЯ ФЕЙКА

Наталія Сінкевич вказує на те, що оригінал грамоти ніколи до віднайдення

С-на: Т. Trutschel

у Німеччині не досліджувався з метою встановити

детальні обставини процесу перепорядкування Ки-

ївської митрополії Москві. На початку XIX століття російський історик і клірик Євгеній Болховітинов оприлюднив у своєму дослідженні текст грамоти 1708 року. Однак у цій публікації текст було піддано цензурі, з'ясувала Сінкевич, вивчивши оригінал. «Болховітинов вирізав найцікавіший з сьогоденної точки зору момент про те, що Київський митрополит зобов'язується не повертатися більше до Константинополя», – зазначила дослідниця. Вона переконана, що згадка Константинополя у грамоті через два десятиліття після перепорядкування митрополії свідчить про те, що Москва не була впевнена у лояльності київського духовенства. Попри те, що з моменту зміни юрисдикції з Константинополя на Москву минуло два десятиліт-

▼ Продовження. Початок на 6 стор.

тя. «Цей документ свідчить про те, що перепорядкування не було одномоментним, а було багаторічним процесом. Вочевидь, бажання київського духовенства повернутися до Константинополя існувало. Через це в грамоті підкреслено, що Кроковський не буде цього робити», – каже дослідниця. На її думку, цензурування тексту історичних документів свідчить про бажання Росії уникати навіть будь-яких згадок про те, що Київська митрополія була раніше підпорядкована Константинополю.

До речі, Йоасаф Кроковський був останнім за царських часів митрополитом, обраним київським духовенством. Після нього протягом кількох століть митрополитів прямо призначала Москва.

Євген Тейзе, DW

 Українці в Швеції

УКРАЇНСЬКЕ ДУШПАСТИРЮВАННЯ В ШВЕЦІЇ: МИНУЛЕ, ТЕПЕРІШНЄ І МАЙБУТНЄ

(продовження статей з 2014 р.)

«Церква повинна бути насамперед живою спільнотою для людей, а не тільки інституцією... "Жива парафія" – основна подія нашої Церкви, яка визначить наш спосіб життя і душпастирства на багато років вперед». (Блаженніший Святослав)

Останніми роками у Швеції збільшилося число українців. Докладну статистику складно відшукати. Право на постійне проживання має тільки невелике число наших людей. Вони живуть у Швеції багато років, вже звикли до скандинавського стилю життя і підтримують українське душпастирство.

Новоприбулі українці шукають працю, завдяки якій змогли б належно утримувати сім'ю, допомагати рідним вдома. Вони приходять до церкви на спільну молитву. Новоприбулі виразно підвищили статистику нашої присутності в Швеції. Місцями їхнього проживання є не тільки великі міста, але також маленькі містечка і села, в яких пробують знайти працю.

Щоденне життя не є легким, праця часто-густо виснажує фізично і психічно, бо майбутнє ще не певне. Але віруюча людина не падає духом, завжди надіється на краще майбутнє – що прийде дозволить на працю, постійне проживання; що втіляться в життя слова Христові:

«...бо де двоє або троє зібрані в моє ім'я, там я серед них» (Матей, 18:20). Наше душпастирство-місія робить зусилля, щоби ці слова стали реальними. Подія зустрічі священика з кожною людиною є частиною програми «Жива парафія» (місія) – місцем зустрічі з живим Христом. Кожна така зустріч є в очах Церкви місійною – Христос посилає і посилає своїх учнів до людей. Я вірю, що бодай знак святого хреста та прості щоденні молитви стають доброю традицією серед відвіданих мною парафіян.

Сучасні засоби передавання

інформації є корисними і благословенними для віруючих. Користуючись ними, можемо слухати і дивитися Богослужіння. Проте слід все ж таки розуміти, що така трансляція, хоч і допомагає нам підносити свої молитви до Господа, є лише візуально-звуковим відтворенням Служби Божої, літургійної матерії тут нема.

Жива участь в Божественній літургії – це безпосередній доступ до матерії, якою є: хліб, вино і вода, що стають під час освячення тілом і кров'ю Христовою. Фізична присутність на Божественній літургії

робить вірних безпосередніми свідками й співучасниками великої Тайни: переміни матерії на спасительні Божі Дари.

Беручи участь в Службі Божій, ми даруємо себе Христові. Він оздоровлює нас в Св. Тайні Покаяння-Сповіді, а потім приготує нас своїм Словом до прийняття Його святих Тіла і Крови.

Віра, надія і любов це основні дари, на яких побудовані спільноти церковні, а спільна Літургія є виявом віри кожного, хто бере в ній участь. Українське душпастирство в Швеції є «Живим душпастирством – місцем зустрічі з живим Христом». Боже благословення передається нам руками Кир Петра Крика – Апостольського Екзарха, та Кардинала Андерса Арбореліуса – місцевого римо-католицького єпарха. Христова любов випромінюється батьківськими руками. Вони обнімають всіх, хто ще не повернувся до батьківського дому.

Батько довго очікував повороту сина, котрий залишив батьківський дім і блудив на чужині. Старенький виглядав за синам щодня. Очі слабли, але не надія. Аж одного разу вертається син. Батько немичними ногами вибігає назустріч синові, не чекає на перепрошення, але обнімає і цілує улюблену дитину. В душі – радість, «бо цей мій син був мертвий і ожив, пропав був і найшовся». Так на кожного з нас чекає Господь.

Для «ХГ» о. Мирослав Костів

СЕРБИ – РОСІЯНИ БАЛКАН?

Серед українців поширене уявлення, що серби – це такі собі росіяни Балкан. Мовляв, це націоналісти, ватники й шовіністи, що всіх навколо ненавидять, ведуть війни, вчиняють воєнні злочини й геноциди, хочуть загарбати території своїх сусідів.

▶ Андрій Любка народився 1987-го в латвійській Ризі, де навчалася його матір. Дитинство провів у м. Виноградів Закарпатської області. Закінчив Мукачівське військово-училище, українську філологію Ужгородського національного університету і Варшавський університет та здобув ступінь магістра з балканських студій. Його твори перекладені англійською, німецькою, китайською, португальською, російською, чеською, польською, сербською, македонською, литовською, словацькою, румунською та турецькою мовами. Живе в Ужгороді. С-на: Тарас Подоляк

милкові, бо не допомагають ані зрозуміти причини й масштаб катастрофи, якою були постюгославські війни, ані пояснити світові справжні мотиви російської агресії в Україні. Твердження, що ми – це умовні «хорвати», а росіяни – умовні «серби», хоча й симпатичне для українського вуха, але позбавлене сенсу, адже ним ми зменшуємо злочин Росії, яка за ціль має не просто анексію окраїнців української території, а й підірвати саму ідею об'єднаної Європи. Не плутаймо націоналістичні і громадянські регіональні війни з бажанням знову переділити цілий континент.

У ставленні українців до сербів дійшло до того, що деякі люди їздять на літній відпочинок у Чорногорію чи Грецію так, щоб оминати Сербію. Склався настільки негативний образ, що наш мандрівник навіть не хоче заїжджати в цю «Росію Балкан», побоюючись ворожого ставлення чи провокацій. Хоча серби –

не просто гостинний і приємний народ, а ще й надзвичайно зичливий і завжди готовий за потреби допомогти. Чесно кажучи, навіть не впевнений, чи українці настільки ж гостинні, як серби.

А сумнозвісна проросійськість сербів не така масова й всеохопна, як нас переконують кремлівські ЗМІ. Гаразд, Сербія в ООН голосує так, як це вигідно Росії, а на мітинги з Путіним у Белграді звозять десятки тисяч людей. Але згадайте Україну часів Януковича: збоку могло здатися, що українці – проросійський народ, готовий радо виконати кожен забганку Кремля. А насправді ж усе було далеко не так.

Щось подібне нині відбувається в Сербії під правлінням Александра Вучича, що швидко набирає рис авторитарного режиму. Тому вже впродовж двох місяців у всіх найбільших містах країни відбуваються акції громадянського протесту, які в Белграді збирають десятки тисяч людей. Середній клас, студенти й лівова частка інтелігенції не просто не підтримують чинну владу, а зневажають її.

До того ж минулорічні опитування громадської думки показали, що 55% сербів виступають за вступ до ЄС, тоді як проти лише 21% опитаних. Зрештою, промовистим показником є міграція – жити й працювати «проросійські» серби виїжджають до Євросоюзу, а не в Росію.

Хоча це не означає, що вони не русофіли. Сербі прихильно ставляться до Росії, але ця симпатія – фантомна. Перш за все, вона пов'язана з тим, що серби не знають Росії, не мають з нею кордонів, тому побутує дещо романтизований образ цієї «православної сестри». Їм важко зрозуміти, коли я пояснюю, що Росія для України є тим самим, чим Османська імперія була для Сербії – смертельною загрозою. Крім того, вони весь час згадують історію – мовляв, Росія вступила за Сербію в Першу світову. При цьому не усвідомлюючи, що російська підтримка балканським християнам завжди диктувалася інтересами Кремля і за ціль мала послаблення Стамбула.

Та насправді серби могли би бути й проукраїнськими, просто про Україну й важливі сторінки українсько-сербської співпраці тут ніхто не знає. Наприклад, у релігійній святині сербів – на Фрушкій Горі, де розташовано понад двадцять монастирів, кілька храмів збудовано в стилі козацького бароко. Бо в той час сербські священики освіту здобували в Україні, в Києво-Могилянській академії, звідки й привезли українські впливи на свою батьківщину. Більше того, якийсь час сербська писемність послуговувалася славеносербською мовою, що була по суті сумішшю української, сербської й старослов'янської.

Корінь проблеми криється

в факті, що в сербській історіографії закріпилося ототожнення слів руський і російський. Наприклад, навіть блискучий сербський інтелектуал Владислав Баяц у своєму романі про османські часи називає Роксолану донькою руського священика, а читачі це розуміють як російського. Тому вони й думають собі бучімто логічно: якщо в Середні віки там були росіяни, то звідки тепер вигулькнули українці? Україна могла б впливати на цю ситуацію і відкривати сербам очі на правду. Зрештою, поволи вже й робить це – наприклад, минулого року видано «Коротку історію України» в сербсько-му перекладі.

Нам як політичній нації важливо припинити реагувати на все довкола як мала людина – образами і гупанням дверима. Коли нам не подобається позиція Сербії, треба докласти вдвічі більше зусиль на відстоювання своїх інтересів, а не ставити хрест на співпраці. Якщо не вдається домовитися з владою, то говорити з сербським народом – передусім інструментами культурної дипломатії. Якщо хочемо, щоб нас сприймали як українців, то й до інших народів треба ставитися з належною увагою й повагою. І перед тим як повторювати за кремлівською пропагандою, що серби – братній Росії народ, трохи уважніше вивчити історію питання.

І це дасть результат. Так, не варто очікувати чогось захмарного, бо серби – це не канадійці і не поляки. Але все ж і не росіяни.

Андрій Любка, письменник.
Подано за: «Opinion»

ХТ

ЄДИНІ В СВІТІ, ХТО ЗРОБИВ ЦЕ...

Революція гідності не тільки змінила життя українців, а й залишила глибокий слід на тих, хто захищав майбутнє на Майдані. І навіть через п'ять років після тих подій люди вважають – це було найкраще, що могло з ними статися.

Відомий російський журналіст Аркадій Бабченко – не виняток. Він упевнений: там, на Майдані, наша

країна зробила те, що до неї не вдавалося нікому. «Україні вдалося те, що не вдалося ще жодній країні. Жодній! Всі країни Східної Європи і ті з країн Західної Європи, що потрапили під імперську п'яту, змогли вирватися з-під неї тільки тоді, коли починала розвалюватися сама імперія. Польща, НДР, Фінляндія, країни Балтії, Кавказ – виривалися тільки тоді, коли імперія ставала слабкою. Україна – єдина, хто

вирвався з Мордору на піку його злету до могутності.

Це були найкращі люди, яких я зустрічав у своєму житті. Не за ковбасу. За волю. За гідність. Люди готові були вмирати за свою людську гідність. І вмирали. І перемогли», – зазначає Бабченко.

Тим же, хто запитує, чи не шкодує він, Бабченко відповідає гранично зрозуміло: «Ти так нічого і не зрозумів, друже. Я був народжений

рабом. В імперії. І все життя був рабом. І тільки там, на Майдані, знайшов свою гідність. І рабом я більше ніколи вже не буду».

Довідка: Аркадій Бабченко – російський журналіст, прозаїк. З початком репресій та переслідувань журналістів в Московії переїхав до Праги, а згодом до України. У 2014 р. активно висвітлював події Революції гідності. (**Politeka**)

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

CHRISTLICHE STIMME
Ukrainische Kirchenzeitung
Schönbergstrasse 9
D-81679 München

Inhaber, Herausgeber und Verleger: Apostolische Exarchie
für katholische Ukrainer in Deutschland und Skandinavien

D-81629 Postfach 86 02 69 Druck: Kolo UA-82100
Drohobytsch Tel. +380 3244 29060

Погляди авторів не завжди відповідають поглядам редакції. Редакція в потреби скорочує і мовно виправляє надіслані статті.
Газета виходить двічі на місяць.

Chefredakteur: Roman Kryk
Stellvertretender Redakteur: Bohdan Pidlisetsky
Telefon: +49 (0) 89 997 28 38 11
Telefax: +49 (0) 89 997 28 38 4
christl.stimme@t-online.de;
ukrainische-kirche@t-online.de;
www.ukrainische-kirche.de

Річну передплату (Unkostenbeitrag)
46,- Euro переказати на конто: Apostolische Exarchie
LIGA-Bank München
Konto-Nr.: 40 21 03 257
BLZ 750 903 00
IBAN: DE 64 7509 0300 0402 1032 57
BIC: GENODEF1 M 0 5